

1172101 การพัฒนาการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

Development of thinking for early childhood

หน่วยกิต 3(3-0-6)

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 1

- วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อศึกษาบทที่ 1 จบแล้ว ผู้เรียนต้องมีความสามารถดังนี้

1. สรุปความหมายของการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย
2. บอกความสำคัญของการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย
3. สามารถยกตัวอย่างองค์ประกอบของการคิด
4. บอกระดับของการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย
5. อธิบายถึงแนวคิด ทฤษฎีและหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการคิดของเด็กปฐมวัย
6. เมื่อทำกิจกรรมกลุ่ม นักศึกษาสามารถตอบคำถามร่วมอภิปรายในกลุ่มได้

บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย

1. ความหมายที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย

ในปัจจุบันนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการคิดและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาการคิดสำหรับเด็กอย่างแพร่หลาย โดยให้ความหมายเกี่ยวกับการคิดไว้ดังนี้

ความหมายของการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

การพัฒนาการคิดของเด็กปฐมวัย ตามขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ สืบเสาะหาความรู้ สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ และขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็ก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำเล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ความหมายของการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

- **การคิด** หมายถึง กระบวนการทำงานของสมองโดยใช้ประสบการณ์มาสัมพันธ์กับสิ่งเร้าและ สภาพแวดล้อม โดยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบสังเคราะห์อย่างเป็นระบบและมีเหตุผลเพื่อให้ได้ แนวทางในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม (กรมวิชาการ,2560)

ความหมายของการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

การคิด เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองเป็นการประมวลความรู้ตลอดจนความรู้สึกที่สามารถถ่ายทอดผ่านการพูด การแสดงท่าทาง และที่สำคัญคือ **การคิดของเด็กนั้นเกิดขึ้น** ตลอดเวลาแม้ในขณะวาดภาพ เด็กเล็กๆจะเริ่มพัฒนาความสามารถในการเผยแพร่ความรู้สึกที่ได้รับจากการสืบค้น สามารถอธิบายผลงานจากการเขียนหรือว่าการวาดภาพ การเผยแพร่ความรู้ของเด็กเล็กๆจะต้องเป็นการแสดงออกด้วยการพูดหรือการวาดภาพซึ่งมีคุณภาพเท่ากับงานเขียน **ครูควรจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ความสามารถ** ทางความคิดที่เด็กมีและแก้ปัญหาและกระตุ้นให้เด็ก คิดอ่านการวิเคราะห์เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนานกิจกรรมต่างๆที่มีความเหมาะสมกับวัย และท้าทายการคิดของเด็กและนำความรู้ที่นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การคิดด้วยการ จินตนาการผ่านจากสมองเพื่อสื่อสารให้บุคคลเข้าใจเป็นวิธีการหนึ่งที่บ่งบอกถึงความสามารถทางสติปัญญาและภาษาของเด็ก (ศศิมา สุขสว่าง 2561)

ความหมายของการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

การคิด เป็นศักยภาพอย่างหนึ่งของมนุษย์ทุกคนสามารถที่จะคิดหาหนทางเพื่อตอบสนอง ความต้องการพื้นฐานของตน และอาจจะคิดสูงไปกว่าในเรื่องของสิ่งเหล่านี้ เช่น การคิดเพื่อหนทางในการแก้ปัญหา การคิดเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น การคิดเพื่อหาเหตุผล และการคิดเพื่อแสดงถึงภาวะทางด้านต่างๆ เป็นต้น เมื่อมีการคิดและพัฒนาการคิดได้สมบูรณ์สมองจะมี ความสามารถที่จะเรียนรู้และมีประสบการณ์มากขึ้นประสบการณ์ที่เราได้มานั้น ทำให้พฤติกรรมการตอบสนองของเราต่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย (สันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2545)

กล่าวโดยสรุปความหมายของการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

การคิดสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นเป็นความสามารถในการคิดแก้ปัญหา การคิดเพื่อตอบสนอง ความอยาก رؤ้อยากเห็น การคิดเพื่อหาเหตุผล ทั้งฝึกคิดเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ การฝึกคิดอาจ ถ่ายทอดผ่านการจัดประสบการณ์หลัก 6 กิจกรรม ทางด้านปฐมวัย ซึ่งต้องทำการประเมินพัฒนาการให้เป็น กระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมนั้นเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ ความสามารถทางการคิด แก้ปัญหาและกระตุ้นให้เด็กคิดอ่านการวิเคราะห์ มีความสนุกสนานกิจกรรมต่างๆที่มี ความเหมาะสมกับวัย และทำทลายการคิดของเด็กและนำความรู้ที่นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่อง

การคิดเป็นการทำหน้าที่การทำงานของสมองซีกขวา ซีกซ้าย มีดังนี้

สมองซีกซ้ายทำหน้าที่ ในเรื่องของการใช้ภาษา การเขียน การอ่าน ทักษะด้านตัวเลข การใช้เหตุผล การควบคุม การพูด ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ การควบคุมการทำงานของมือขวาและร่างกายซีกขวา หรือเข้าใจง่ายๆว่า สมองซีกซ้าย = ใช้ในเรื่องตรรกะ เหตุผล ซึ่งในการวัด IQ ส่วนมากจะวัดจากสมองซีกซ้าย

สมองซีกขวาพัฒนา ก่อนสมองซีกซ้าย เด็กที่อยู่ในวัยทารกจนถึงวัย 2 ขวบ จะสามารถพัฒนาสมองซีกขวาได้ดี เพราะสมองซีกขวาเปิดและเป็นซีกที่มีอิทธิพลในช่วงวัยเด็ก การเรียนรู้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติโดยไม่ต้องใช้ความพยายาม

ส่วนสมองซีกซ้ายจะเริ่มมีอิทธิพลก็เมื่อเด็กมีอายุ 3 ขวบขึ้นไป ซึ่งการเรียนรู้ด้วยสมองซีกซ้ายนั้น เด็กต้องมีสติ มีสมาธิและความพยายาม มากกว่าสมองซีกขวา

ซึ่งเด็กที่อยู่ในวัยทารกจนถึง 2 ขวบนั้น สมองซีกขวาเปิดอยู่แล้วและเรียกได้ว่าเป็นเปิดรับข้อมูลได้เต็มที่และพร้อมใช้งาน ดังนั้นคุณพ่อคุณแม่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมองของลูกน้อยตั้งแต่อายุในช่วงวัยทารก

ถึงแม้ว่าสมองทั้งสองซีกของเรานั้นจะมีการทำงานที่แตกต่างกัน แต่ถ้าหากเราสามารถพัฒนาสมองของลูกน้อยให้ใช้สมองทั้งสองซีกในเวลาเดียวกันได้ละก็ จะทำให้ลูกน้อยเพิ่มศักยภาพในการเรียนได้เป็นอย่างดี

แหล่งข้อมูล : <https://www.srisuvit.ac.th/blog>

เห็นภาพนี้แล้วคิดอะไร อย่างไร

แหล่งข้อมูล: https://il.mahidol.ac.th/e-media/nervous/ch2/chapter2/part_1_1.html

เห็นภาพนี้แล้วคิดอะไร อย่างไร

แหล่งข้อมูล: https://insku.com/idea/-Mjc7pYscSnwd_UF4-bd

เห็นภาพนี้แล้วคิดอะไร อย่างไร

แหล่งข้อมูล: Project Approach เรื่องข้าวโพด โรงเรียนบ้านหนองตาพูด ระดับชั้น อนุบาล 3

เห็นภาพนี้แล้วคิดอะไร อย่างไร

แหล่งข้อมูล: บ้านครูนุ้ย กิจกรรมนิทานสื่อภาษารัก

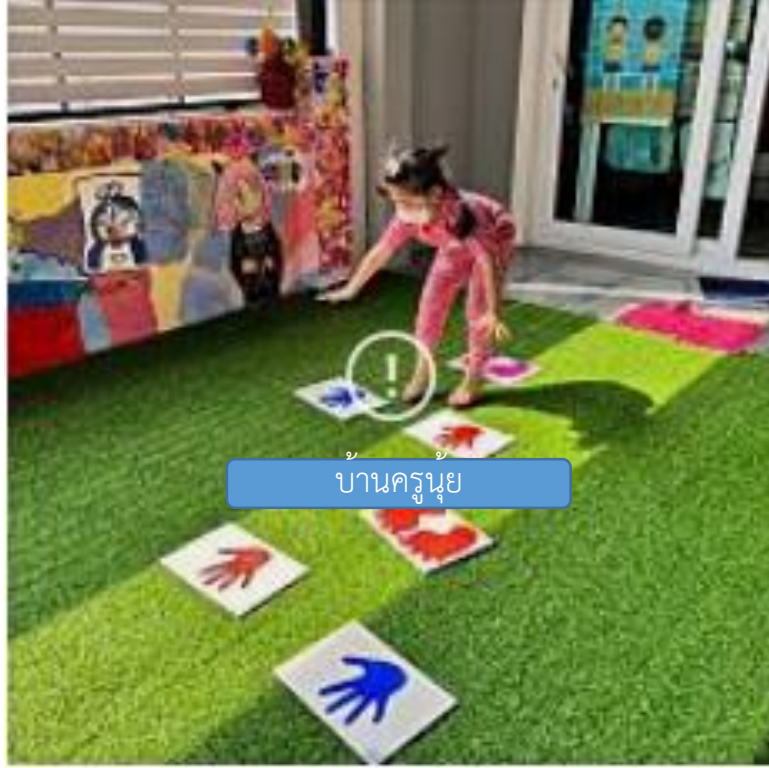
เห็นภาพนี้แล้วคิดอะไร อย่างไร

แหล่งข้อมูล: กิจกรรมบ้านครูน้อย น้องไบข้าวทำคณิตศาสตร์แบบรูปและความสัมพันธ์

เห็นภาพนี้แล้วคิดอะไร อย่างไร

บ้านครูนุ้ย

แหล่งข้อมูล: บ้านครูนุ้ย กิจกรรมเคลื่อนไหวผ่านประสาทสัมผัส

เห็นภาพนี้แล้วคิดอะไร อย่างไร

แหล่งข้อมูล: บ้านครูนุ้ย กิจกรรมต่อบล็อกहररषष

เห็นภาพนี้แล้วคิดอะไร อย่างไร

แหล่งข้อมูล: Project Approach เรื่องข้าวโพด โรงเรียนบ้านหนองตาพูด ระดับชั้น อนุบาล 3

2.ความสำคัญของการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

การมีความสามารถในการคิดจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์ใน
ภาวะปัจจุบันได้อย่างมีคุณภาพ สามารถแก้ปัญหาชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ

1. เป็นภูมิคุ้มกันการดำรงชีวิตในสังคมที่ยุ่ยากซับซ้อนได้เป็นอย่างดี
2. เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและเผชิญสถานการณ์
4. เป็นเครื่องมือในการเลือกและการตัดสินใจ
5. เป็นเครื่องมือในการแข่งขันและต่อสู้สภาพการณ์ด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.ความสำคัญของการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย (ต่อ)

การจัดประสบการณ์มีผลต่อการคิดของเด็กขณะที่เด็กทำกิจกรรมรวมไปถึงการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การคิดจึงมีความสำคัญต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยดังต่อไปนี้ (ลักขณา แกวกอง, 2559)

- 1.การคิดช่วยให้เด็กปฐมวัยได้รู้จักการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลขณะทำกิจกรรมที่ฝึกทักษะการคิดต่างๆ
- 2.การคิดเกิดขึ้นได้ขณะที่เด็กฝึกทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ได้แก่การสังเกตการวัด การจำแนกประเภทการลงความเห็น การสื่อความหมาย การหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปซกับเวลาและการใช้ตัวเลข เป็นต้น
- 3.การคิดช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- 4.การคิดช่วยให้เด็กมีโอกาสหาคำตอบในการแก้ปัญหา
- 5.การคิดช่วยให้เด็กเรียนรู้ความสามารถของศักยภาพทางการคิดของตนเอง
- 6.การคิดช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาทำให้เด็กพัฒนาความสามารถทางสมอง
- 7.การคิดช่วยให้เด็กเล็กๆสามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ถ้าปัญหานั้นมีความเกี่ยวข้องกับเด็ก